

nieuwe boeken, verslagen e.d.

Wilde Vogels uit de gehele wereld

'Wilde Vogels uit de gehele wereld', verschenen bij Kosmos en bij Heideland-Orbis (België) is de Nederlandse uitgave van 'The Audubon Society Book of Wild Birds', een pil van een boek met een keur van fraai kleurenfoto's van vogels in hun eigen omgeving.

De uitgave moet in de eerste plaats worden gezien als een platenboek en als zodanig mag deze uitgave zeer geslaagd worden genoemd. De platen, vaak twee pagina's breed, zijn van uitstekende kwaliteit, zowel wat betreft de techniek en de compositie als wat betreft de informatie die ze verschaffen over het hoe en waar die vogels leven.

Minder geslaagd vind ik de tekst. Men heeft bij de Nederlandse uitgave niet de moeite genomen de tekst genoeg af te stemmen op Europa, waar het betreft vogels die ook in onze omgeving voorkomen. Ik vraag me af of een Europees boekwerk van een dergelijke allure met werk van vogelfotografen uit ons werelddeel niet mogelijk zou zijn. Er is, dacht ik, genoeg kwaliteit aanwezig, óók in Nederland. Het boek 'Wilde Vogels uit de gehele wereld' heeft natuurlijk het voordeel van een financieel ruggesteuntje van een Amerikaanse uitgave. Daardoor kon de prijs van dit kapitale boek nog betrekkelijk laag blijven.

Van den Hoorn.

Les Line & Franklin Russell: Wilde Vogels uit de gehele wereld. Ruim 200 kleurenfoto's, 290 pag. (1977). Vertaling: Hetty Schroever-Kommandeur. Uitg. Kosmos BV, Amsterdam & Heideland-Orbis. Prijs f 85,—.

Onze wonderbaarlijke dierenwereld

In korte boeiend geschreven, kleine, hoofdstukken schreven een groot aantal dierjournalisten en zoölogen uit de gehele wereld over hun ervaringen met bepaalde diersoorten en gebieden. Hieronder bevinden zich onder meer prof. N. Tinbergen, Roger Tory Peterson, prof. Bernhard Grzimek en J. G. Nieuwendijk, redacteur van 'Artis'. Op een 'Beazly-achtige' wijze is het boek ingedeeld. Reservaten in de gehele wereld krijgen er veel aandacht en natuurlijk ook de vogels zoals de Ooievaar, Amerikaanse Zeearend, Boskruiper, Cahow of Bermuda Stormvogel, Visarend, Oehoe, Atitlanfuut uit Guatemala, de vogels van Laysan, de Witnekraanvogel van Kioesjoe en vele andere soorten. Antarctica, woestijnen, savannen, regenwouden, prairies, Afrikaans groot wild, het Grote Barrière-rijf in Australië, de Indische Oceaan, Seychellen, Galapagos eilanden, Camargue, Zuid-Afrika, fokken in gevangenschap, school voor roofdieren (óók dit boek hanteert nog niet het woord stootvogel), olieverontreinigingen in zee, dierentuinen komen aan de

beurt en speciale aandacht zou ik willen vragen voor de hoofdstukken 'De verborgen wereld in de hagen' (pag. 110) en 'Wonderen van een stukje bosgrond' (pag. 180). Een overzicht van meer dan 230 plaatsen waar men bepaalde dieren kan zien maakt het tot een nog interessanter kijk- en leesboek.

Reader's Digest: Onze Wonderbaarlijke Dierenwereld. 340 pag., honderden foto's, tekeningen, diagrammen en kaarten in kleur (1978). Uitg. The Reader's Digest N.V., Amsterdam/Brussel. Prijs f 63,85.

Greifvögel und Jagd

Voor ons land zijn stootvogels (of grijpvogel/Greifvögel, zoals de Duitsers tegenwoordig voor het vroeger gebruikte woord Raubvögel zegt) de jacht nauwelijks meer een probleem. In Duitsland is dat plotseling anders geworden, vooral in Beieren waar men aan de bescherming van de Buizerd heeft getornd (zie ook Het Vogeljaar 26 (2): 87). De auteur van dit kleine werkje, in de serie Themen der Zeit nr. 2, geeft allereerst een overzicht van de ontwikkelingen inzake de stootvogelbescherming in West-Duitsland. Daarop volgt een uittreksel van de berichten over de situatie van Buizerd en Havik in Beieren van het Institut für Vogelkunde te Garmisch-Partenkirchen door dr. Einhard Bezzel. Daarna een documentatie uit de nieuwste vakliteratuur met:

1. Hebben de Buizerd en de Havik zich sedert de invoering van de volledige bescherming in aantal vermeerderd?
 2. Nieuwe bevindingen over voedsel van de Buizerd en de Havik.
 3. Reduceren de Havik en de Buizerd het kleinwild-bestand?
 4. Is de regulatie van stootvogels door de jacht nodig of zinvol?
- Ludwig Sothmann: Greifvögel und Jagd. 32 pag., 4 grafieken, 1 tabel (1978). itg. Kilda Verlag, Greven. Prijs DM 7,80.

Les Oiseaux du Zaïre

De president generaal Mobutu Sese Seko nam zelf het initiatief dit boek te laten verschijnen. Het boek, dat bepaald geen gidsje is om mee op reis te nemen, behandelt 1068 vogelsoorten. Van 13 juni 1973 tot 19 mei 1974 stelde de president zeven onderzoekers in de gelegenheid het land ornithologisch te onderzoeken. Op deze reis werden 11.000 kleuropnamen van 430 vogelsoorten gemaakt, waarbij drie soorten voor de 1e maal aldaar werden vastgesteld. Met mistnetten werden 5347 vogels gevangen, verdeeld in 357 verschillende soorten. Van de vele kleurenfoto's zijn er kennelijk nog al wat opgenomen van vogels die met mistnetten zijn gevangen en dan, soms wat verfromfaaid, voor een goed plaatje ergens 'neergezet' zijn. Het boek zal veel kunnen bijdragen tot een be-

tere bescherming van de vogels in dit centrale deel van Afrika.

Léon Lippens & Henri Wille: *Les Oiseaux du Zaïre*. 570 kleurenfoto's van Hubert Lehaen, 512 pag., 1086 verspreidingskaartjes (1976). Uitg. Lannoo, Tielt. Prijs f 210,—.

Evaluatie van Westeuropese overwinteringsgebieden van watervogels

Deze nota bevat een samenvatting van de tot nu toe gepubliceerde resultaten van in januari uitgevoerde vogeltellingen in Europa, waaruit blijkt dat een aantal Nederlandse gebieden (waaronder het Deltagebied), een zeer belangrijke functie vervullen als overwinteringsgebied van watervogels. In een discussie wordt onder andere aandacht geschonken aan mogelijke werkwijzen om milieubelangen voldoende zwaar in besluitvormingsprocessen mee te laten wegen, bijvoorbeeld daar beleidsanalyse en door beheersplannen. Hiermee zou kunnen worden bereikt dat de natuurfunctie kan worden geïntegreerd met de overige functie die een gebied voor de mens kan vervullen. Nederland, Groot-Brittannië en Denemarken verzorgen de overwintering voor 3.571.000 vogels ofwel 76 % van de totale aantallen en scoren daarbij een normoverschrijding van 1196 ofwel 68 % van de totale normoverschrijding. Er worden 55 beschouwde gebieden in rang orde van normoverschrijding weergegeven. Hieruit blijkt duidelijk welke zeer belangrijke rol Nederlandse gebieden, als het IJsselmeer (Gouwezee), het Deltagebied en de Waddenzee, in Europees verband als overwinteringsgebied vervullen. Toch zouden gebieden in Frankrijk en het Iberisch Schiereiland (zoals óók in Italië en op Malta) aanzienlijk grotere aantallen watervogels kunnen herbergen als daar niet met regelmaat van de klok zou worden gejaagd waardoor tellingen aanzienlijk lagere aantallen weergeven dan tot de reële mogelijkheden zou kunnen behoren! Per soort wordt op een kaartje weergegeven welke gebieden voor de overwinterende soort in West-Europa van grote betekenis zijn en per soort wordt het getelde aantal vogels dat in West-Europa overwintert vermeld met een schatting van de 'fly-way populatie'. De volgende soorten worden behandeld: Wilde Eend, Wintertaling, Smient, Pijlstaart, Slobeend, Toppereend, Kuifeend, Tafeleend, Zwarte Zeeëend, Grote Zeeëend, IJseend, Brilduiker, Eiderëend, Nonnetje, Bergeend, Grauwe Gans, Kogans, Groenlandse Kogans, Rietgans, Kleine Rietgans, Rotgans, Witbuikrotgans, Brandgans, Canadese Gans, Kleine Zwaan, Meerkoet, Scholekster, Zilverplezier, Bontbekplevier, Steenloper, Wulp, Grutto, Rosse Grutto, Tureluur, Kanoetstrandloper en Bonte Strandloper. Voor het bepalen van de overwinteringsfunctie die West-Europa voor watervogels vervult werd aangenomen dat de aantallen in de maand januari het beste de aard

en de omvang van deze functie illustreren. Voor een goede beoordeling van de ornithologische functies, welke een gebied vervult, zijn echter ook de doortrek-, broed-, overzomerings- en ruifuncties van grote betekenis.

Door de Ramsar-convention kunnen in dichtbevolkte gebieden als Nederland slechts kleine gebieden tot natuurreservaat worden uitgeroepen. Dit is des te zorgelijker, zo menen de samenstellers H. L. F. Saeijs en H. J. M. Baptist van dit rapport, als men zich goed realiseert welke functie Nederland voor watervogels vervult. Bovendien worden in de praktijk slechts dié gebieden aangewezen die door andere oorzaken tóch al een bescherming genoten. In de gebieden die in Nederland zijn aangewezen om na ratificering van de Ramsar-convention te worden ingebracht (Grote Peel, Weerribben, Naardermeer, Biesbosch, Boschplaat en Griend) zit niet veel meer dan 1 % van de in dit rapport voor Nederland genoemde aantallen watervogels. De overige 99 % komen voor in gebieden die voor de Nederlandse bevolking een multi-purpose functie hebben, waaronder de natuurfunctie of in het geheel geen natuurfunctie. Dit zal in andere landen in meer of mindere mate óók het geval zijn. De doelstelling van de Wetland-campaign is de bescherming van de wetlands in de ruimste zin van het woord. Naar de mening van de auteurs wordt de huidige uitvoering van dit streven te veel gericht op het creëren van een stelsel van natuurreservaten, hetgeen neerkomt op een beleid dat de natuurfunctie separeert van alle overige functies die een gebied kan vervullen. De resultaten die op deze wijze kunnen worden bereikt zijn beperkt.

De presentatie van vogelgegevens dient beter op beleidsvoorbereidend werk te worden afgestemd. Voor alle beleidsvoorbereidend werk is het van groot belang dat de ornithologische- en andere basisgegevens op Europees niveau als vergelijkingsmateriaal tijdig aanwezig en beschikbaar zijn. Thans is dit niet het geval. Hierdoor is het noodzakelijk dat de gegevens op vergelijkbare wijze worden verzameld, beschikbaar gesteld, gerapporteerd en geëvalueerd en dat dit zowel per land, per streek of gebied als per deelgebied wordt gedaan. Om dit te bereiken moet de taak en de functie van het International Waterfowl Research Bureau (IWRB) verder worden uitgebreid en door de verschillende lidstaten krachtiger worden ondersteund.

H. L. F. Saeijs & H. J. M. Baptist: *Evaluatie van West Europees overwinteringsgebieden van watervogels*. Nota-78-10 (MBxA 688) van de Deltadienst, afd. Milieu Onderzoek, Middelburg, gestencild, 66 pag., 5 figuren, 7 tabellen, 36 kaartjes (1978). Uitg. Rijkswaterstaat, Deltadienst, hoofdafd. Milieu en Inrichting, Grenadierweg 31 (postbus 439), 4330 AK Middelburg, tel. 01180-11851. Deze nota is slechts verkrijgbaar voor serieus geïnteresseerden en organisaties die zich met dit onderwerp bezighouden.